

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko–správní

Činnost notářů jako součást státní správy

Martina Bendová

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Martina BENDO VÁ

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa

Název tématu: Činnost notářů jako součást státní správy

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Základní pojmy
3. Právní úprava notářství
4. Notářská činnost
 - 4.1 Sepisování notářských zápisů
 - 4.2 Osvědčování skutečností a prohlášení
 - 4.3 Úschovy
 - 4.4 Výkon funkce komisařů v dědickém řízení
5. Praktická část
6. Závěr

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- Průcha, P.: Správní právo. Masarykova univerzita, Brno, 2007
Schelleová, I.: Notářství. Živa, Zlín, 1994
Schelleová, I. a kol.: Organizace soudnictví a právní služby. Alfa Publishing, Praha, 2006
Zahradníková, R.: Organizace justičního systému. Aleš Čeněk, Plzeň, 2007

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Martin Šmíd**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **27. června 2008**

Termín odevzdání bakalářské práce: **1. května 2009**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlášení

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2009

Martina Bendová

Poděkování

Děkuji touto cestou panu JUDr. Martinu Šmídovi, vedoucímu bakalářské práce, za odbornou pomoc, cenné připomínky a kontakty při zpracování mé práce. Dále bych chtěla poděkovat panu Mgr. Martinu Haklovi za poskytnutí podkladů ke zpracování této práce, odborných rad a hlavně času strávenému nad prací.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá činností notářů. Obsahem práce je vysvětlení základních pojmů – notář, notářský úřad, notářství, seznámení s právní úpravou notářství, popsání jednotlivých činností notáře, především sepisování notářských zápisů, osvědčování, úschovy a také činnost notáře v dědickém řízení. Poslední část je zaměřena na analýzu vybraných činností notáře.

KLÍČOVÁ SLOVA

notářská činnost, notář, notářský řád, notářský zápis, ověřování a osvědčování, notářské úschovy, dědictví

TITLE

Notary activities as a part of state administration

ANNOTATION

The bachelor's work deals with notary activities. The work includes basic concepts – notary, notarial procedures, notary's office, legal regulations, individual notary activities especially notarial record, certification, notary escrow and also succession. Last part deals with analysis of selected notary activities .

KEYWORDS

notary activities, notary, notarial procedures, notarial record, verification and certification, notary escrow, succession

OBSAH

1	ÚVOD.....	8
2	ZÁKLADNÍ POJMY.....	9
2.1	NOTÁŘ	9
2.2	NOTÁŘSKÝ ÚŘAD	11
2.3	NOTÁŘSTVÍ	11
2.3.1	<i>Notářská činnost v užším slova smyslu.....</i>	<i>12</i>
2.3.2	<i>Notářská činnost v širším slova smyslu</i>	<i>12</i>
2.3.3	<i>Principy notářství</i>	<i>13</i>
3	PRÁVNÍ ÚPRAVA NOTÁŘSTVÍ	15
3.1	HISTORIE NOTÁŘSTVÍ.....	16
4	NOTÁŘSKÁ ČINNOST.....	18
4.1	SEPISOVÁNÍ NOTÁŘSKÝCH ZÁPISŮ O PRÁVNÍCH ÚKONECH	20
4.1.1	<i>Notářský zápis a občanský zákoník.....</i>	<i>21</i>
4.1.2	<i>Notářský zápis a obchodní zákoník.....</i>	<i>21</i>
4.1.3	<i>Právní úkony podle zvláštních právních předpisů</i>	<i>22</i>
4.1.4	<i>Náležitosti notářského zápisu</i>	<i>22</i>
4.2	OSVĚDČOVÁNÍ PRÁVNĚ VÝZNAMNÝCH SKUTEČNOSTÍ A PROHLÁŠENÍ.....	24
4.2.1	<i>Vidimace.....</i>	<i>25</i>
4.2.2	<i>Legalizace.....</i>	<i>26</i>
4.2.3	<i>Osvědčení o předložení listiny</i>	<i>27</i>
4.2.4	<i>Sepisování protestní listiny</i>	<i>28</i>
4.2.5	<i>Osvědčení o průběhu valných hromad a schůzí právnických osob.....</i>	<i>28</i>
4.2.6	<i>Osvědčení o tom, že je někdo naživu.....</i>	<i>29</i>
4.2.7	<i>Osvědčení o jiných skutkových dějích.....</i>	<i>29</i>
4.2.8	<i>Osvědčení prohlášení</i>	<i>30</i>
4.2.9	<i>Vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy.....</i>	<i>30</i>
4.3	ÚSCHOVY.....	31
4.4	VYDÁVÁNÍ STEJNOPISŮ, OPISŮ, VÝPISŮ A POTVRZENÍ	33
4.5	VÝKON FUNKCE KOMISAŘŮ V ŘÍZENÍ O DĚDICTVÍ	34
5	PRAKTICKÁ ČÁST	36
5.1	AGENDA REJSTRÍKU V.....	37
5.2	OBCHODNÍ AGENDA	39
5.3	POČTY LEGALIZACÍ	42
5.4	DĚDICKÁ AGENDA.....	44
5.5	VZÁJEMNÁ SROVNÁNÍ.....	46
6	ZÁVĚR	48

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

GRAF 1: NÁRŮST AGENDY REJSTRÍKU V U NOTÁŘŮ V PARDUBICÍCH	37
GRAF 2: POMĚR POČTU VYDANÝCH VÝSTUPŮ Z ISVS (ROK 2008).....	38
GRAF 3: POMĚR, V JAKÉM JSOU VYDÁVÁNY VÝSTUPY Z ISVS JEDNOTLIVÝMI NOTÁŘI V PARDUBICÍCH	38
GRAF 4: POČET VYŘÍZENÝCH OBCHODNÍCH VĚCÍ V PARDUBICÍCH.....	39
GRAF 5: POMĚR OBCHODNÍ AGENDY (ROK 2008).....	40
GRAF 6: POČET POSKYTNUTÝCH SLUŽEB V OBCHODNÍCH VĚCECH JEDNOTLIVÝMI NOTÁŘI V PARDUBICÍCH (ROK 2008).....	41
GRAF 7: POČET OVĚŘENÝCH PODPISŮ V PARDUBICÍCH	42
GRAF 8: POMĚR LEGALIZACE (ROK 2008)	43
GRAF 9: POČET LEGALIZACI PROVEDENÝCH JEDNOTLIVÝMI NOTÁŘI V PARDUBICÍCH (ROK 2008).....	44
GRAF 10: POMĚR DĚDICKÉ AGENDY SLEDOVANÝCH MĚST	45
GRAF 11: DĚDICKÁ AGENDA JEDNOTLIVÝCH NOTÁŘŮ V PARDUBICÍCH (ROK 2008)	45
GRAF 12: PŘEHLED POSKYTOVANÝCH ČINNOSTÍ JEDNOTLIVÝMI NOTÁŘI V PARDUBICÍCH (ROK 2008).....	46
GRAF 13: POMĚR POSKYTOVANÝCH ČINNOSTÍ NOTÁŘI V PARDUBICÍCH (ROK 2008).....	47
TABULKA 1: PŘEHLED MĚST SPADAJÍCÍCH POD NOTÁŘSKOU KOMORU V HK (K 1. 1. 2008).....	36

1 Úvod

Téma notářské činnosti jsem si zvolila proto, abych více pronikla do této problematiky. Prohlásí-li někdo, že pracuje jako notář, ne každý ví, co všechno vlastně tato profese zahrnuje. Většina lidí si myslí, že činností notáře je pouhé ověřování podpisů či listin. Touto prací jsem chtěla mimo jiné poukázat na široké spektrum notářské činnosti.

V úvodních kapitolách se zaměřím na základní pojmy jako notář, notářský úřad, notářství, dále uvedu současnou právní úpravu notářství. Poté popíši v teoretické rovině jednotlivé druhy notářské činnosti, kde se zaměřím zejména na sepisování notářských zápisů o právních úkonech, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, přijímání listin do úschovy, vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení a také podám základní informace o činnosti notáře jako soudního komisaře v řízení o dědictví.

Výše uvedený výčet bude vycházet především ze zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, častěji nazývaný jako notářský řád, ve znění pozdějších předpisů a další použité literatury.

Jelikož jsem v této práci chtěla podat praktičtější přehled jednotlivých činností notáře, rozhodla jsem se pro osobní konzultace a jiné formy komunikace s notáři, čímž jsem získala podklady pro zpracování praktické části.

Praktická část tedy bude zahrnovat analýzy vybraných notářských činností v jednotlivých městech, a to ověřování a vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy, obchodní agendu, legalizaci a agendu dědickou. V závěru uvedu jejich vzájemné srovnání.

Veškeré grafy jsou vlastním zpracováním autorky podle materiálů Notářské komory.

2 Základní pojmy

2.1 Notář

Podle ustanovení § 1 notářského řádu je za notáře považována fyzická osoba splňující zákonem stanovené předpoklady, kterou stát pověřil notářským úřadem.

Z ustanovení notářského řádu je tedy zřejmé, že notářem může být pouze osoba fyzická, čímž se vylučuje možnost vykonávání notářské činnosti osobám právnickým. Obchodní, případně jiné společnosti vytvořené podle obchodního zákoníku, mohou sice poskytovat právní službu, nikoli však notářského charakteru.¹

Notářem může být jmenován občan České republiky, který:²

- má plnou způsobilost k právním úkonům,
- získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice nebo získal vzdělání v oblasti práva na vysoké škole v zahraničí, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, anebo je toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů; za tato vzdělání se považuje též vzdělání získané na právnické fakultě vysoké školy se sídlem na území České republiky nebo jejich právních předchůdců,
- je bezúhonný,

¹ SCHELLEOVÁ, Ilona, et al. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno : Alfa Publishing, 2006. s. 159.

² Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

- vykonal alespoň pětiletou notářskou praxi,³
- složil notářskou zkoušku.⁴

Jestliže fyzická osoba splňuje tyto předpoklady, jmenuje ji do notářského úřadu na návrh Notářské komory České republiky ministr spravedlnosti.

Notář může být odvolán ministrem spravedlnosti v těchto případech:

- na jeho žádost,
- jestliže odmítl složit slib,
- dosažením věku 70 let,
- ztrátou státního občanství České republiky,
- zbavením způsobilosti k právním úkonům nebo jejím omezením,
- jestliže byl odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s činností notáře,
- zánikem pojištění odpovědnosti za škodu a notář ho i přes upozornění notářské komory ve stanovené lhůtě neobnoví,

³ **Notářskou praxí** se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe se započte zcela praxe soudce, prokurátora, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, právního čekatele prokuratury, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka; z jiné právní praxe může započítat nejvýše dva roky.

⁴ **Notářskou zkouškou** se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

- jestliže notář tři měsíce po složení slibu bez vážných důvodů nezačne vykonávat činnost notáře,
- jestliže pravomocným rozhodnutím kárné komise bylo zjištěno, že jeho zdravotní stav mu trvale neumožňuje řádně vykonávat činnost notáře.

2.2 Notářský úřad

Notářským úřadem se rozumí soubor pravomocí k notářské a další činnosti stanovené zákonem trvale spojený s místem výkonu činnosti, tedy sídlem notáře, které je určeno při jeho jmenování do notářského úřadu. Místem výkonu notářské činnosti je určený obvod příslušného soudu.⁵ Ve svém sídle zřídí notář pro výkon činnosti notáře notářskou kancelář, zapsanou v evidenci notářů vedené příslušnou notářskou komorou. Notář může změnit sídlo notářského úřadu jen se souhlasem příslušné notářské komory.⁶

Notářský úřad zřizuje a ruší ministr spravedlnosti, který určuje rovněž počet notářských úřadů v obvodu každého okresního soudu po vyjádření Notářské komory České republiky. Podle notářského řádu je notářský úřad přidělován konkrétní fyzické osobě – notáři a je určen přímo jménem a příjmením notáře v rámci obvodu okresního soudu.

Notářský úřad lze zrušit jen tehdy, jestliže byl notář odvolán nebo zemřel.

2.3 Notářství⁷

Notářství je možné chápat jako specifickou právní činnost vykonávanou v rámci svobodného povolání, avšak pouze státem pověřenými osobami a na základě jím svěřených pravomocí,

⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 255.

⁶ Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona, et al. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno : Alfa Publishing, 2006. s. 157.

jejímž předmětem je poskytování právních služeb a to zákonem předepsanou formou, v zákonem vymezených oblastech právních vztahů a za úplatu.⁸

Právní úkony mají různé formy, z nichž zvláštním typem jsou ty, které vytvářejí akty nadané veřejnou vírou. K tomuto druhu formy, která se někdy nazývá formou funkční, přísluší i forma notářská, jejímž výsledkem je vytvoření veřejného instrumentu. Tyto instrumenty v sobě zahrnují důkaz o své správnosti, který činí zbytečným jakékoliv zkoumání. Při těchto veřejných instrumentech působí veřejná osoba, která zkoumá a registruje vůli stran. Veřejný instrument je tedy ten, kde působí osoba k tomu účelu zákonem ustanovená, která je zárukou, že instrument se realizuje ve shodě se zákonnými předpisy.

Notářskou činností rozumíme tedy činnost, kterou vykonává notář v rozsahu, v jakém mu ji zákonodárce té které země svěřil. Rozsah této činnosti není ve všech zemích stejný, a tak rozlišujeme notářskou činnosti v užším a širším slova smyslu.

2.3.1 Notářská činnost v užším slova smyslu

Za notářskou činností v užším slova smyslu můžeme označit tzv. činnost listinnou – osvědčovací a ověřovací. Její náplň tvoří sepisování notářských listin, osvědčování právních úkonů či právně významných skutečností atd. Tato činnost bývá též označována jako činnost solemnizační a verifikační. Při této činnosti notář určitým způsobem zastupuje stát a dává veřejný charakter úkonu, na němž se podílí, jehož se účastní, při kterém zasahuje. Notář zde vystupuje jako veřejný úředník, má tedy charakter funkcionáře.

2.3.2 Notářská činnost v širším slova smyslu

Notářskou činností v širším slova smyslu, jak je v některých státech pojímána, chápeme činnost, ve které je obsažen prvek soudní nebo správní.

Mezi notářskou činností s prvkem soudním patří především řízení o dědictví, registrace smluv, řízení o úschovách, řízení o umořování listin, exekuce prodejem nemovitostí, řízení rozkazní a upomínací, sepisování majetku (zřízení inventáře), veřejné dražby, zakládání osvojení,

⁸ BÍLEK, P., et al. *Notářský řád a řízení o dědictví*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 4.

zajišťování závazků ukládáním zákazů a předběžných opatření, účast při některých hmotněprávních úkonech a potvrzování jejich platnosti, řízení poručenské a opatrovnické, vedení knih pozemkových, provádějí-li se do nich zápisy s právními účinky.

Do notářské činnosti se správním prvkem řadíme zejména vyměřování poplatků, zřízení inventáře (provádí-li se jen podle daňových předpisů), spolupůsobení při evidenci nemovitostí, vedení pozemkových knih, pokud se v nich již zápisy s právními účinky neprovádějí.

Jak již bylo uvedeno, v různých státech je tato činnost pojímaná různě, čímž je dána také různá důležitost instituce notářství.

2.3.3 Principy notářství

Při výkonu své činnosti se notář musí řídit určitými zásadami a principy, jež jsou buď přímo vtěleny do zákona, nebo vyplývají z ducha příslušných právních předpisů. Za základní principy notářské činnosti můžeme považovat: princip prevence, princip poučovací a poradenský a princip etiky.

Princip prevence vyplývá z jednoho ze základních posláních notářství, předcházení sporům. Již stará italská definice Cameluttiho uváděla, že soudce soudí, advokát hájí a notář má předcházeti. Přitom činnost notáře nemá jen sloužit zabraňování sporů, ale rovněž i usnadnění procesu, kdyby k němu přece jen došlo. Notář připravuje vlastně důkazy dokumentováním právního jednání, provádí formální zajištění, pečuje o právní jistotu a bezpečnost, aby spor, pokud přece jen vznikne, probíhal výhodně pro právo zakotvené v listině.

Princip poučovací a poradenský prolíná veškerou činnost notáře. Poradenství by přitom mělo být globální a neomezovat se jenom na otázky právní.

Princip etiky sice není v právních řádech přímo zakotven, nicméně vyplývá z celkového charakteru a poslání notářství. Promítá se mimo jiné v podmínkách kladených při ustanovování do notářských funkcí.

V notářské organizaci platí bezvýhradně princip „*numerus clausus*“ spočívající ve státem stanoveném počtu notářů, resp. notářských úřadů. Tento princip chrání notáře před působením volného trhu.⁹

Notář při své činnosti musí dbát na to, aby např. smlouva nebyla výhodná pouze pro jednu stranu, tedy uplatňuje princip nestrannosti notáře.

⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 255.

3 Právní úprava notářství¹⁰

Zákonem č. 264/1992 Sb. ze dne 28. dubna 1992 s účinností od 1. ledna 1993 došlo ke zrušení státních notářství a v návaznosti na to byl vydán **zákon** České národní rady č. 358/1992 Sb. ze dne 7. května 1992, o notářích a jejich činnosti, častěji nazývaný **notářský řád**, který se stal právním podkladem pro novou organizaci notářství platnou od 1. ledna 1993.

Finanční stránka notářské činnosti, výše odměny notáře a způsob jejího určení se řídí ustanoveními **vyhlášky** ministerstva spravedlnosti ČR o **odměnách a náhradách notářů a správců dědictví (notářský tarif) č. 196/2001 Sb.**

Velmi důležitým předpisem, kterým se notáři řídí, je Kancelářský řád, jehož úplné znění bylo přijato jako **předpis přijatý sněmem Notářské komory ČR** podle § 37 odst. 3 písm. m) zákona č. 358/1992 Sb., k němuž udělilo souhlas Ministerstvo spravedlnosti ČR podle § 37 odst. 4 tohoto zákona **dne 20. února 2009** pod čj.: 75/2009-LO-SP/2.

Z vnitrostavovských předpisů je třeba upozornit zejména na **Organizační řád Notářské komory ČR**, jehož úplné znění bylo prezidentem Notářské komory vyhlášeno 19. ledna 2000.

Činnost kárné komise Notářské komory, práva a povinnosti účastníků kárného řízení tak, aby v něm bylo dosaženo spravedlivého rozhodnutí, je předmětem obsahu **Kárného řádu Notářské komory ČR**.

Přípravná praxe notářských koncipientů, notářské zkoušky, složení zkušebních komisí atd. jsou obsaženy ve **Zkušebním řádu Notářské komory ČR**.

Občanský soudní řád – zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších novel. Z tohoto procesního kodexu bezpochyby nejdůležitější pro činnost notářství je část třetí, hlava pátá, ve které je vymezena činnost notáře jako soudního komisaře v řízení o dědictví.

¹⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona, et al. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno : Alfa Publishing, 2006. s. 158.

Na občanský soudní řád navazuje **vyhláška** ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., **o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy** ze dne 23. prosince 1991, vícekrát novelizovaná.

Mezi další právní normy upravující organizaci a činnost notářství patří:¹¹

- Vnitřní kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy,
- Advokátní tarif – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb.,
- Předpis o postupu při vyhlášení a organizaci konkursu na obsazení notářského úřadu, tzv. Konkurzní řád Notářské komory ČR,
- Volební řád orgánů notářské samosprávy,
- Předpis Notářské komory ČR, kterým se stanoví postup při vedení, správě a provozu Centrální evidence závětí, který byl schválen sdělením ministra spravedlnosti M – 1763/2000,
- Soubor výkladových usnesení prezidia Notářské komory ČR,
- Soubor judikatury ve vztahu k činnosti notáře.

3.1 Historie notářství

Vydání notářského řádu v roce 1992 znamenalo velkou změnu co do náplně činnosti notářů. Touto úpravou byli notáři oprostěni od veškeré rozhodovací činnosti, kterou doposud jako státní notáři vykonávali. V rámci rozhodovací činnosti (soudní prvek) státní notářství konalo řízení a rozhodování o dědictví, o umořování listin, o registraci právních úkonů, o úschovách, o notářských poplatcích a provádělo soudem nařízenou exekuci prodejem nemovitostí. V rámci správní činnosti státní notářství spolupůsobilo při evidenci nemovitostí a při obstarávání správy pozemkových a železničních knih. Územní organizace státních notářství byla v souladu s územní organizací okresních národních výborů a v hlavním městě Praze

¹¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 253.

s územní organizací obvodních národních výborů. Sídlo obvodního/okresního národního výboru se stalo i sídlem státního notářství. V čele každého státního notářství stanul vedoucí státní notář, který organizoval a řídil činnost státního notářství a vykonával bezprostřední dohled na státní notáře, notářské čekatele a ostatní pracovníky státního notářství. Notářství bylo silně degradováno především v období normalizace, kdy ministru spravedlnosti bylo umožněno, aby na návrh předsedy krajského soudu prominul vysokoškolské vzdělání nebo právní praxi, byly-li pro to důvody zvláštního zřetele.¹²

Novým notářským řádem byla rozhodovací činnost státních notářů přenesena na tři státní orgány a to na soudy, finanční úřady a nově vzniklé katastrální úřady. Soudy opětovně v roce 1992 převzaly rozhodování v řízení o dědictví, kde využívají notáře jako soudního komisaře. Katastrální úřady svým rozhodováním nahradily systém registrace smluv týkajících se nemovitostí. Finanční úřady začaly rozhodovat o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí, které v rámci nové daňové soustavy nahradily notářské poplatky. Do budoucna se však v souvislosti s odbřemeněním soudům počítá s tím, že bude dědická agenda znovu zcela přenesena na notáře.¹³ K tomuto kroku směřuje nová úprava obsažená v občanském soudním řádu ve znění od 1. 7. 2009.

¹² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace notářství, soudnictví a advokacie*. Praha: Linde, 1997. s. 257.

¹³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 254.

4 Notářská činnost

Notářskou činností se dle ustanovení § 2 a § 3 notářského řádu rozumí sepisování veřejných listin o právních úkonech, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, přijímání listin do úschovy a dále přijímání peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání dalším osobám.

Notář může v souvislosti s notářskou činností v rámci další činnosti poskytovat tyto právní služby:

- právní porady,
- zastupovat v jednání s fyzickými a právnickými osobami, se státními nebo jinými orgány a též ve správním řízení a v občanském soudním řízení v řízeních podle části páté občanského soudního řádu a v řízeních podle § 175a až 200e občanského soudního řádu s výjimkou řízení určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, řízení o osvojení, řízení o povolení uzavřít manželství a řízení o dědictví, v němž vykonává jako soudní komisař úkony, které se považují za úkony soudu,
- sepisovat listiny,
- vykonávat správu majetku a zastupovat v této souvislosti,
- vykonávat funkci správce konkursní podstaty, zvláštního správce, zástupce správce nebo vyrovnacího správce v řízení konkursním a vyrovnávacím,
- vykonávat i jiné činnosti, stanoví-li tak zvláštní zákon.

Notář je v notářské činnosti a při poskytování právní služby vázán zákony a dalšími obecně závaznými právními předpisy. Při poskytování právní služby je vázán také pokyny klienta. Samozřejmě, že pokyny klienta nemohou být v rozporu se zákonem, v tom případě má přednost pochopitelně zákon.

Notářský řád však umožňuje notáři odmítnout provést požadovaný úkon, a to, jestliže:

- tento úkon odporuje zákonům nebo dalším obecně závazným předpisům,
- jedná se o úkon v notářské činnosti a notář nebo osoba mu blízká jsou zúčastněni na věci,

- ve věci již poskytl právní službu jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní službu žádá,
- může rovněž odmítnout požadovaný úkon, jestliže žadatel nesloží bez závažného důvodu přiměřenou zálohu na odměnu notáře.

V případě, že se však notář již zavázal k provedení požadovaných úkonů, notářský řád umožňuje i odstoupení od smlouvy o provedení úkonů v notářské činnosti a od smlouvy o poskytnutí právní služby, jestliže:

- došlo k narušení důvěry mezi ním a žadatelem nebo klientem,
- žadatel nebo klient neposkytuje potřebnou součinnost,
- žadatel nebo klient nesloží bez vážného důvodu přiměřenou zálohu na odměnu notáře.

Notář však může odstoupit od smlouvy i tehdy, zjistí-li dodatečně skutečnosti, které ho opravňovaly k odmítnutí smlouvy hned.

V případě, že notář odstoupil od smlouvy, je povinen po dobu 15 dnů ode dne, kdy oznámil žadateli nebo klientovi odstoupení od smlouvy, učinit všechny neodkladné úkony, pokud žadatel nebo klient neučinil jiné opatření.

Jestliže notář odmítl provedení úkonu podle § 53 notářského řádu nebo jestliže notář odstoupil od smlouvy podle § 54 notářského řádu, učiní o tom záznam ve spise, ve kterém uvede důvody odmítnutí nebo odstoupení.

Jestliže o to žadatel nebo klient požádá, sdělí mu notář důvody, které ho k odstoupení od smlouvy vedly.

Žadatel nebo klient však může podat stížnost na postup notáře, jenž realizoval možnost odmítnout provedení požadovaných úkonů nebo odstoupil od smlouvy o provedení úkonů v notářské činnosti nebo od smlouvy o poskytnutí právní služby. Stížnost posuzuje notářská komora.

Jednou ze základních povinností notáře je zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se mohou týkat oprávněných zájmů účastníků. Dále je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právní služby. Žadatel,

klient nebo jiný účastník může notáře povinnosti mlčenlivosti zprostit. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje i na notáře, který byl odvolán.

Povinnost mlčenlivosti se obdobně vztahuje na pracovníky notáře a pracovníky notářské komory a Notářské komory České republiky.

Notář odpovídá žadateli, klientovi nebo jinému účastníku za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem činnosti notáře. Notář odpovídá za škodu způsobenou těmito osobám i tehdy, byla-li způsobena v souvislosti s výkonem činnosti notáře jeho pracovníkem; případná odpovědnost podle pracovněprávních předpisů tím není dotčena.

Aby byl klient v situaci, která mu zajišťuje právní jistotu v případě náhrady škody, musí být notáři pojištěni. Musí mít uzavřenou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s činností notáře. Pojištění musí trvat po celou dobu, po kterou notář vykonává notářskou činnost.

V následujících podkapitolách bych se ráda zaměřila na tyto notářské činnosti:

- sepisování notářských zápisů o právních úkonech,
- osvědčování právně významných skutečností a prohlášení,
- přijímání listin do úschovy,
- vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení,
- výkon funkce soudního komisaře v řízení o dědictví.

4.1 Sepisování notářských zápisů o právních úkonech¹⁴

Notářský řád považuje za jednu z nejdůležitějších náplní notářské činnosti sepisování veřejných listin (tj. notářských zápisů) o právních úkonech. V tomto směru je notář nenahraditelný, poněvadž na rozdíl od advokátů, realitních kanceláří či jiných zástupců je povinen poskytnout objektivní radu a poučení všem účastníkům právního úkonu, protože při

¹⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona, et al. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno : Alfa Publishing, 2006. s. 162.

sepisování právních úkonů musí postupovat nestranně a nezávisle. Právní úkony mající formu notářského zápisu lze jen velmi obtížně zpochybnit.

Patří sem právní úkony jednostranné i vícestranné. Notáři provádějí tyto úkony buď formou listiny soukromé, na které jen ověřují podpisy stran a nebo formou listiny veřejné, notářského aktu.

4.1.1 Notářský zápis a občanský zákoník

Občanský zákoník vyžaduje formu notářského zápisu mimo jiné v následujících případech:

- pro dohodu o zúžení či rozšíření zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů, pro dohodu manželů o správě společného majetku a dohodu manželů o společném jmění manželů ke dni zániku manželství,
- pro závěť nezletilého, který dovršil 15 let,
- v případech právních úkonů osob, které nemohou číst ani psát.

4.1.2 Notářský zápis a obchodní zákoník

Obchodní zákoník vyžaduje formu notářského zápisu mimo jiné v následujících případech:

- pro společenskou smlouvu společnosti s ručením omezeným a zakladatelskou smlouvu akciové společnosti, případně pro zakladatelskou listinu, zakládá-li společnost jediný zakladatel,
- pro rozhodnutí zakladatelů v působnosti valné hromady při založení akciové společnosti bez výzvy k upsání akcií,
- při osvědčování průběhu ustavující schůze družstva a rozhodnutí členské schůze o zrušení družstva a v průběhu určitých valných hromad akciových společností.

4.1.3 Právní úkony podle zvláštních právních předpisů¹⁵

Některé další právní předpisy stanoví povinnou formu notářského zápisu pro právní úkony, jimž je zapotřebí, z důvodu jejich právní závažnosti, vtisknout formu veřejné listiny a zajistit tak odbornost jejich sepsání. Jsou jimi:

- zákon o vlastnictví bytů,
- zákon o obecně prospěšných společnostech,
- zákon o nadacích a nadačních fondech,
- zákon o církvích a náboženských společnostech.

4.1.4 Náležitosti notářského zápisu

Notářský řád ukládá notářskému zápisu předepsanou formu, každý notářský zápis musí tedy mít tyto povinné náležitosti:

- místo, den, měsíc a rok úkonu,
- jméno a příjmení notáře a jeho sídlo,
- jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo, není-li, datum narození účastníků a jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
- prohlášení účastníků, že jsou způsobilí k právním úkonům,
- údaj, jak byla ověřena totožnost účastníků, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
- obsah úkonu,
- údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen,
- podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,

¹⁵ *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

- otisk úředního razítka notáře a jeho podpis.

Notář při vyhotovení takového zápisu musí postupovat obezřetně, je vázán přesným postupem vymezeným zákonem. Především nezná-li notář účastníky, svědky úkonů, důvěrníky nebo tlumočníky osobně, musí mu být jejich totožnost prokázána platným úředním průkazem nebo potvrzena dvěma svědky totožnosti; nezná-li notář tyto svědky osobně, musí mu být jejich totožnost prokázána platným úředním průkazem.

Je-li účastníkem někdo, kdo nemůže číst nebo psát, může notář sepsat notářský zápis pouze za účasti dvou svědků úkonu. Tito svědci musí být přítomni při projevu účastníka o tom, co má být pojato do notářského zápisu a při předčítání notářského zápisu a jeho schválení tím účastníkem, v jehož zájmu byli přítomni. Notářského zápisu těch, kteří nemohou číst a psát, je zapotřebí i v těch případech, kdy za normálních okolností není forma notářského zápisu předepsána. Tento postup není třeba, jestliže má tento účastník schopnost seznámit se s obsahem právního úkonu s pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek a je schopen se vlastnoručně podepsat. Svědky totožnosti a svědky úkonu nemohou být osoby, které nejsou plně způsobilé k právním úkonům, nebo osoby, které nemohou číst nebo psát. Dále jimi nemohou být osoby blízké účastníkům a osoby, které jsou na věci zúčastněny, a pracovníci notáře, který notářský zápis sepisuje.

Je-li účastník hluchý nebo němý, může-li však číst a psát, musí si notářský zápis přečíst a v něm vlastní rukou připsat, že jej četl a že jej schvaluje. Nemůže-li účastník číst nebo psát, musí být kromě svědků úkonu přibrán jeho důvěrník, který se s ním umí dorozumět. Jeho prostřednictvím notář zjistí, zda účastník zápis schvaluje. Uvedený postup opět není třeba, jestliže má tento účastník schopnost seznámit se s obsahem právního úkonu s pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek a je schopen vlastnoručně listinu podepsat.

Je-li k sepsání notářského zápisu nutná přítomnost svědků úkonu, uvede se v závěru notářského zápisu doložka obsahující prohlášení svědků, že byli přítomni po celou dobu projevu vůle účastníka o tom, co má být pojato do zápisu, při předčítání notářského zápisu a jeho schválení účastníkem. Obdobně musí notářský zápis obsahovat v závěru prohlášení důvěrníka o tom, že sdělil němému nebo hluchému účastníku, který nemůže číst nebo psát, celý obsah notářského zápisu, a že jej účastník schválil. Jestliže se účastník seznámil s obsahem právního úkonu pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek, je třeba tuto okolnost

uvést v notářském zápisu. V úvodu notářského zápisu je třeba uvést důvod přítomnosti svědků úkonu, popřípadě důvěrníka.

Nezná-li účastník nebo svědek úkonu jazyk, v němž se notářský zápis sepisuje, je třeba přítomnosti tlumočnicka. Nelze však jako tlumočnicka přibrat osobu blízkou účastníkům nebo toho, kdo je ve věci zúčastněn. Zná-li notář nebo jeho pracovník jazyk, v němž jedná účastník nebo svědek, lze upustit od přítomnosti tlumočnicka. V závěru notářského zápisu je třeba uvést doložku o tom, že účastník byl obsah notářského zápisu přetlumočen a že s ním účastník projevil souhlas. Byl-li přítomen tlumočnick, připojí na notářský zápis svůj podpis a otisk svého úředního razítka.

Nespornou výhodou sepsání závěti notářským zápisem je okamžité zaevidování závěti v Centrální evidenci závětí, která je neveřejným seznamem v elektronické podobě, který vede, provozuje a spravuje Notářská komora ČR. Jde o evidenci s celorepublikovou působností, takže zůstavitel nemusí v případě změny bydliště hlásit změnu notáři či soudu, jako tomu bylo dříve. Notář má povinnost zapsat závěť bez zbytečného odkladu po jejím sepsání pomocí elektronického přenosu dat do Centrální evidence závětí a tím zaručit, že v případě úmrtí pořizovatele vyjde najevo, že zůstavitel zanechal závěť, s níž bude počítáno v řízení o dědictví.¹⁶

Notářské zápisy musí být neprodleně po sepsání uloženy v kanceláři notáře pod uzávěrou.

4.2 Osvědčování právně významných skutečností a prohlášení¹⁷

Další důležitou oblastí činnosti notářů je osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, které by mohly být podkladem pro uplatňování nebo prokazování práv nebo kterými by mohly být způsobeny právní následky. Notář provádí zejména tato osvědčení:

- vidimaci,

¹⁶ *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-27]. Dostupný z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

¹⁷ Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

- legalizaci,
- o tom, že byla předložena listina a kdy se tak stalo,
- o protestech směnek a jiných listin, které je třeba předložit k uplatnění práva,
- o průběhu valných hromad a schůzí právnických osob,
- o tom, že je někdo naživu,
- o jiných skutkových dějích a stavu věcí,
- o prohlášení,
- o provedení úkonů a splnění formalit podle nařízení Rady o evropské společnosti a podle nařízení Rady o evropské družstevní společnosti a zákonů vydaných k jejich provedení,
- výstupů z informačního systému veřejné správy,
- o splnění podmínek přeshraniční fúze pro účely zápisu přeshraniční fúze do obchodního rejstříku nebo zahraničního obchodního rejstříku.

Je samozřejmé, že uvedený výčet je demonstrativní, proto není vyloučeno, aby notář provedl podle potřeby i jiný způsob osvědčení, který nespadá pod žádnou z uvedených kategorií.

Při osvědčování notář pouze zaznamenává, co se před ním odehrálo, a tudíž při této činnosti nezkoumá, zda je obsah osvědčované skutečnosti či prohlášení v souladu s právním řádem.

4.2.1 Vidimace

Vidimace znamená ověření shody opisu nebo kopie s listinou. Notář je oprávněn ověřovat opisy nejen vlastních listin, ale i listin, které mu předloží účastníci a nezáleží na tom, zda jde o opis listiny veřejné či soukromé a zda opis se ověřuje prvopisem, opisem, ověřeným opisem apod.

Vidimace se provede ověřovací doložkou neodkladně poté, kdy notář posoudil shodu opisu s listinou. Ověřovací doložka obsahuje:

- údaj o ověření toho, že opis doslovně souhlasí s listinou, z níž byl pořízen,

- údaj o tom, z kolika listů nebo archů se skládá listina, z níž byl opis pořízen, a z kolika listů nebo archů se skládá její opis,
- údaj o tom, že opis je částečný, není-li opis úplný,
- místo a datum vyhotovení doložky o ověření,
- otisk úředního razítka notáře a podpis ověřujícího.

Notář odmítne vidimaci provést:

- je-li listinou, z níž je opis pořízen, listina, jejíž jedinečnost nelze ověřeným opisem nahradit, zejména občanský průkaz, vojenský průkaz, pas, nebo jiný průkaz, směnka, šek, nebo jiný cenný papír, vkladní knížka, geometrický plán, rysy a technické kresby,
- jestliže ověřující nezná jazyk, ve kterém je listina, z níž je opis pořízen, vyhotovena, a není předložen její překlad do českého jazyka tlumočnickem; to však neplatí, jestliže je před ověřujícím opis této listiny pořízen prostřednictvím kopírovacího zařízení,
- jsou-li v listině, jejíž shoda s opisem má být ověřena, změny, doplňky, vsuvky nebo škrty, které by mohly zeslabit její věrohodnost,
- jestliže se opis doslovně neshoduje s listinou, z níž byl pořízen.

4.2.2 Legalizace

Legalizací se rozumí ověření pravosti podpisu. Pravost podpisu lze na předložené listině ověřit dvěma způsoby. Podepsala-li osoba listinu v přítomnosti notáře, notář osvědčí tuto skutečnost. Je-li již listina v době jejího předložení notáři podepsána, notář pouze osvědčí prohlášení osoby, kterým uznává podpis na listině za vlastní.¹⁸

Legalizace se vyznačí na listině formou ověřovací doložky, která obsahuje:

- běžné číslo ověřovací knihy,

¹⁸ *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

- jméno, příjmení, bydliště, popřípadě místo pobytu, rodné číslo, není-li, nebo nelze-li je zjistit, datum narození žadatele,
- údaj, jak byla zjištěna totožnost žadatele,
- konstatování, že uvedená osoba listinu vlastnoručně před notářem podepsala nebo že uznala podpis na listině za vlastní,
- místo a datum vyhotovení doložky o ověření,
- podpis ověřujícího a otisk úředního razítka notáře.

Notář rovněž provedením legalizace neodpovídá za obsah listiny. Stejně jako u vidimace, i zde neovládá-li notář jazyk, v němž je listina pořízena, vyzve žadatele, aby předložil překlad listiny tlumočnickem. Nestane-li se tak, notář úkon odmítne.

Důvody odmítnutí legalizace jsou obdobné jako u vidimace, ovšem s tím rozdílem, že notář nezkontroluje listinu, o níž se jedná a její obsah natolik důkladně jako při vidimaci.¹⁹

Vidimaci i legalizaci může rovněž provádět podle zákona o ověřování i Ministerstvo vnitra, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis a v případě zajišťování obrany ČR i tzv. újezdní úřady.²⁰ Ověření shody opisu nebo kopie s listinou a ověření pravosti podpisu provádějí také zastupitelské úřady ČR v zahraničí.

4.2.3 Osvědčení o předložení listiny

Notář také provádí osvědčení o tom, že mu byla předložena listina. Tuto formu osvědčení lze provést pouze vyhotovením osvědčovací doložky přímo na předloženou listinu, která bude obsahovat údaj o dni, měsíci a roku a případně i o hodině, kdy byla tato listina notáři předložena, není možné ji tedy provést např. formou notářského zápisu.

¹⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona, et al. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno : Alfa Publishing, 2006. s. 166.

²⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 271.

4.2.4 Sepisování protestní listiny

Sepisování protestních listin osvědčí notář formou a postupem podle zákona č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů.²¹ O protestu směnky nebo šeku je vystavena tzv. protestní listina, která ovšem nemá formu notářského zápisu, výše uvedený zákon ji prohlašuje za listinu veřejnou. Obsahová náležitost protestních listů u směnek i šeků je velmi důležitá, spočívá v údajích, že ten, proti němuž se protest činí, byl bez výsledku vyzván k směnečnému nebo šekovému plnění nebo že ho nebylo možno zastihnout nebo že nebylo možno vypátrat místnost, kde provozuje svůj podnik, ani jeho byt. Notář protesty musí vpisovat do zvláštní knihy – knihy protestů, která je vedena po celou dobu trvání notářského úřadu, a to dle pořadí, v jakém byly provedeny.

4.2.5 Osvědčení o průběhu valných hromad a schůzí právnických osob

Podle § 77 notářského řádu notář rovněž osvědčí průběh valné hromady nebo jiné schůze právnické osoby notářským zápisem, v němž uvede místo a dobu konání valné hromady, zaznamená přijatá usnesení a z průběhu valné hromady vše, co je důležité pro posouzení řádného postupu jednání. Notář může vyzvat předsedu valné hromady a nejvýše další dvě zúčastněné osoby, aby notářský zápis podepsali. Totožnost účastníků valné hromady nemusí být zjišťována.

V současné době je notářský zápis osvědčující průběh schůze právnické osoby vyžadován obchodním zákoníkem a zákonem o vlastnictví bytů. Účastníci mohou nicméně po notáři žádat sepsání tohoto typu notářského zápisu též v případech, kdy zákon povinnost notářského zápisu nestanoví. Půjde např. o osvědčení průběhu valné hromady (členské schůze družstva), na níž byla přijímána rozhodnutí o schválení účetní závěrky, nakládání s majetkem společnosti (družstva), rozhodnutí o převodu majetku na společníka či jednatele podle § 196a obchodního zákoníku či rozhodnutí členské schůze družstva o prodeji nemovitostí s byty či o prodeji bytů dle § 239 odst. 4 písm. i) obchodního zákoníku. V těchto případech není nutné, aby byl o průběhu takové valné hromady (členské schůze družstva) pořízen notářský zápis, ale vzhledem k závažnosti navrhovaných rozhodnutí bude vhodné notáře požádat o sepsání

²¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 270.

notářského zápisu osvědčujícího i průběh takové schůze. V případech, kdy zákon sice pořízení notářského zápisu nevyžaduje, avšak je rozhodováno o skutečnostech zapisovaných do veřejných seznamů (např. do obchodního rejstříku), notář sepíše notářský zápis podle § 80a a násl. notářského řádu.²²

Podle notářského řádu dále notář sepíše na žádost notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby, pokud zvláštní právní předpis pořízení takového notářského zápisu vyžaduje.

Požadavek notářského zápisu slouží ke zvýšení právní jistoty upisovatelů a je důkazním materiálem pro případné soudní spory.

4.2.6 Osvědčení o tom, že je někdo naživu

Podle § 78 notářského řádu notář provede osvědčení o tom, že je někdo naživu jen tehdy, jestliže je mu tato osoba osobně známa nebo zjistí-li se její totožnost způsobem uvedeným v § 64 notářského řádu. Notářský zápis o osvědčení musí též obsahovat:

- údaj, že notář osobu, jíž se osvědčení týká, osobně viděl,
- den, měsíc, rok a hodinu, kdy se tak stalo.

Vyhotovování osvědčení, že je někdo naživu, se téměř nevyskytuje.

4.2.7 Osvědčení o jiných skutkových dějích

Notář osvědčuje i jiné skutkové děje, například průběh slosování nebo předložení movitých věcí, jestliže s nimi mohou být spojeny právní následky a jestliže se skutkový děj udál v přítomnosti notáře.

V praxi je nejčastějším skutkovým dějem osvědčovaným notářem slosování v loteriích, tombolách a jiných podobných hrách. Podle § 10 písm. a) zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, musí být slosování loterie nebo

²² *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://pravniRadce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

tomboly s herní jistinou přesahující padesát tisíc korun provedeno mimo jiné za účasti notáře, který osvědčuje průběh slosování.²³

O osvědčení notář sepíše notářský zápis, který musí obsahovat tyto náležitosti:

- místo a dobu děje,
- popis děje.

4.2.8 Osvědčení prohlášení

Notář osvědčuje podle § 80 notářského řádu také prohlášení osob, mají-li s ním být spojeny právní účinky. Jestliže osoba, která prohlášení činí, žádá, aby s ním byla seznámena jiná osoba, uvede to notář v notářském zápisu. Pak s notářským zápisem jinou osobu seznámí a tuto skutečnost uvede v pokračování notářského zápisu. Odpověď jiné osoby v tomto notářském zápisu uvede jen tehdy, jestliže tato osoba s tím souhlasí a je ochotna notářský zápis podepsat. Jestliže se notáři nepodaří osobně seznámit jinou osobu s notářským zápisem o prohlášení, zašle této osobě stejnopis notářského zápisu, pokud o to osoba, která prohlášení učinila, požádala.

V praxi se osvědčení o prohlášení využívá převážně tehdy, jde-li o prohlášení o skutečnostech, které mají dokazovat vlastnictví k nemovitostem v případě jejich vydržení či zhotovení.²⁴

4.2.9 Vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy²⁵

Jednou z novějších činností notáře z oblasti osvědčování je ověřování a vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb.,

²³ *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

²⁴ *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

²⁵ *Economia. Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-31790040-kdy-je-nutne-a-kdy-vhodne-navstivit-notare>>.

o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů. V současné době jsou například vydávány ověřené výpisy z katastru nemovitostí, obchodního rejstříku, živnostenského rejstříku, ze systému bodového hodnocení řidičů a rejstříku trestů a jiné výpisy. O ověřený výpis z katastru nemovitostí je možné notáře požádat také v rámci řízení o dědictví.

Kontaktními místy veřejné správy (tj. institucemi, které jsou oprávněny vydat ověřený výstup z informačního systému veřejné správy) jsou kromě notářů též krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, některé zastupitelské úřady, držitel poštovní licence a Hospodářská komora České republiky.

4.3 Úschovy

Další typickou činností notářů jsou úschovy. Náš notářský řád rozlišuje dva druhy úschov:

- a) úschovy listin, jejímž účelem není vydání dalším osobám nebo úřadům, k těm řadíme závěti, cenné papíry a jiné listiny,
- b) úschovy peněz a listin za účelem jejich vydání dalším osobám, které mohou být přijaty i za účelem zajištění závazku.

O přijetí listiny do úschovy, jejímž účelem není vydání dalším osobám nebo úřadům, sepíše notář protokol, který musí obsahovat:

- místo a dobu převzetí listiny,
- jméno, příjmení a bydliště žadatele,
- údaj, o jakou listinu se jedná,
- údaj o tom, že listina byla notářem převzata a přijata do úschovy.

Notář přijme do úschovy peníze, jestliže mu je předá žadatel za účelem vydání další osobě. Předáním peněz se rozumí jejich složení na zvláštní účet u banky, nebo pobočky zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrního družstva, označený „notářská úschova“, jehož majitelem je notář, nebo jejich převedení na zvláštní účet bezhotovostním převodem. Jiným způsobem nelze peníze notáři předat. Notář poté, kdy se od banky, nebo pobočky dozví, že peníze byly

na jeho zvláštní účet složený nebo převedeny, přijme je do notářské úschovy za účasti složiteli; přitom sepiše protokol o notářské úschově²⁶, který musí obsahovat:

- místo a dobu převzetí peněz do úschovy,
- jméno, příjmení a bydliště žadatele,
- přesný údaj o výši peněžní částky a měnové jednotce,
- údaj, že peníze byly od žadatele převzaty a přijaty do úschovy,
- prohlášení žadatele, komu mají být peníze vydány.

Protokol o notářské úschově se vyhotovuje ve dvou, popřípadě třech exemplářích, z nichž jedno vyhotovení notář vydá složiteli, popř. jedno příjemci.

Peníze vydá notář příjemci nejpozději do 15 dnů ode dne jejich přijetí do úschovy, nestanovili žadatel jinou lhůtu. Nepodaří-li se mu peníze ve lhůtě vydat, vrátí je žadateli.

Jestliže notář vydá peníze osobě označené žadatelem osobně, sepiše o jejich vydání protokol, který musí obsahovat:

- místo a dobu vydání,
- jméno a příjmení příjemce a údaj o zjištění jeho totožnosti,
- údaj, že příjemce peníze převzal.

Podle notářského kancelářského řádu se cenné papíry a jiné listiny, s výjimkou závěti, listiny o vydědění nebo o odvolání těchto úkonů, ukládají buď v bezpečnostní schránce u notáře v jeho kanceláři, nebo v bezpečnostní schránce notáře u peněžního ústavu, popřípadě mohou být peníze uloženy na běžný účet znějící na jméno notáře u peněžního ústavu. Doklady k úschovám jsou vedeny ve spise věci, v níž byla úschova přijata. Před uložením do bezpečnostních schránek se tyto hodnoty vloží do obalu opatřeného na spojích uzávěrou a úředním razítkem notáře. Na obalu se vyznačí spisová značka úschovy podle knihy

²⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 276.

notářských úschov, druh úschovy a podpis notáře. Je-li přítomen, podepíše se na obal i složitel.

Přístup do bezpečnostní schránky notáře má pouze notář, případně pracovník jím pověřený. Klíče od této bezpečnostní schránky musí být náležitě zajištěny před odcizením.

Notář provede nejméně jednou za rok kontrolu úschov uložených v bezpečnostní schránce, a to porovnáním stavu skutečného se záznamy v knize notářských úschov a v příslušných spisech. Zápis o výsledku kontroly založí do věcného spisu vedeného pro kontroly.

4.4 Vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení²⁷

Z notářských zápisů se vydávají stejnopisy nebo prosté opisy. V případě, že jde o závěť, lze vydat pouze prostý opis.

Stejnopisy notářských zápisů se vydávají účastníkům právních úkonů, jichž se notářský zápis týká, není-li v notářském zápisu stanoveno jinak. Někomu jinému mohou být také vydávány, jestliže všichni účastníci s tím souhlasí. Stejnopisy notářských zápisů o osvědčení se však vydávají všem osobám, které prokáží právní zájem na vydání. Prosté opisy notářských zápisů lze vydat osobám, kterým lze vydat stejnopisy. Jiným osobám lze prosté opisy vydat jen se souhlasem osob, kterým lze vydat stejnopisy. Prosté opisy notářských zápisů o závětech lze vydat jen pořizovateli nebo jeho zmocněnci, který se vykáže plnou mocí s úředně ověřeným podpisem.

Stejnopis notářského zápisu musí doslovně souhlasit s notářským zápisem. Obsahuje také opisy plných mocí a ostatních příloh notářského zápisu. Doložka o ověření stejnopisu notářského zápisu obsahuje údaje o tom, že se stejnopis shoduje doslovně s notářským zápisem, komu je stejnopis určen a kdy byl stejnopis vyhotoven. Notář doložku podepíše a připojí otisk úředního razítka notáře.

Z notářského zápisu lze vydat výpis. Výpis z notářského zápisu se může týkat i jen některých samostatných právních jednání nebo jen některých skutečností uvedených v notářském zápisu.

²⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona, et al. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno : Alfa Publishing, 2006. s. 170.

Při vydávání výpisů se použije přiměřeně postup týkající se vydávání stejnopisů. Výpis podle odst. 1 § 93 notářského řádu nesmí zpochybnit obsah notářského zápisu, z něhož byl vydán.

Notář může vydávat i potvrzení o skutečnostech známých z jeho spisů. Potvrzení se vydává účastníkům a dále osobám, které ho potřebují k uplatnění nebo hájení svých práv, pokud s tím účastníci projeví souhlas. Potvrzení vyjadřuje stručně a výstižně skutečnosti, které se potvrzují, údaj o tom, komu a k jakému účelu bylo vydáno, datum vyhotovení, otisk úředního razítka notáře a podpis notáře.

4.5 Výkon funkce komisařů v řízení o dědictví²⁸

Notáři vykonávají jako soudní komisaři úkony v řízení o dědictví. Řízení o dědictví se řídí ustanoveními občanského soudního řádu §175a – 175 zd o. s. ř.

Notář působí jako tzv. soudní komisař, přičemž ho lze považovat v tomto postavení za veřejný úřad, kdy se jeho úkony považují za úkony soudu. Z důvodu objektivity řízení a nestrannosti soudního rozhodování notáře přidělí soud, není tedy možné si notáře zvolit podle vlastního uvážení, jako je tomu ve všech ostatních právních službách.²⁹

Notáři se sídlem v obvodu okresního soudu jsou rovnoměrně pověřováni úkony v řízení o dědictví podle rozvrhu, který na návrh příslušné notářské komory vydá předseda krajského soudu na každý kalendářní rok. Řízení se zahajuje zpravidla bez návrhu na základě úmrtního listu, který soudu zašle matrika. V dědickém řízení notář jako první kontaktuje dědice, většinou to bývá osoba, která se postarala o pohřeb zůstavitele a sdělí, co bude třeba pro vyřízení dědictví učinit.³⁰

²⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. s. 278.

²⁹ *Notář Vám sepíše závět' a projedná Vaše dědictví*. Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.

³⁰ *Notářská komora České republiky* [online]. [2004-2009] [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.nkcr.cz/index.php?page=dedictvi>>.

Pravidla dědění stanoví občanský zákoník. Dědí se ze zákona (stanoveny 4 dědické skupiny) nebo podle závěti. Je také možná kombinace obojího. Závětní dědic má přednost před dědici ze zákona. Výjimkou jsou neopomenutelní dědici – potomci pořizovatele závěti. Jestliže je pořizovatel závěti opomněl, mohou vznést nárok na určitou část majetku, který by jinak zdědili podle zákona. Dědí se majetek a do výše ceny tohoto majetku na dědice přecházejí i dluhy zemřelého. V případě, že po zemřelém nebyla nalezena ani závěť, ani nemá zákonného dědice, dědictví připadá státu a jedná se o tzv. odúmrt'.³¹

Úkolem notáře je připravit všechny potřebné podklady pro vydání usnesení soudu, návrhy na usnesení soudu a vyúčtovat svou odměnu a také hotové výdaje vynaložené v souvislosti s vyřízením dědictví. Pokyny soudu jsou pro notáře závazné. Notář má právo podat odvolání proti výroku o odměně a hotových výdajích.

³¹ *Notář Vám sepiše závěť a projedná Vaše dědictví.* Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.

5 Praktická část

V praktické části bych se ráda zaměřila na analýzu vybraných notářských činností, a to u dvou měst Pardubického kraje, které spadají pod Krajský soud v Hradci Králové, tj. notářskou komoru v Hradci Králové (HK).³²

Tabulka 1: Přehled měst spadajících pod Notářskou komoru v HK (k 1. 1. 2008)

Název města/obce	Počet		
	obyvatel	ekonomických subjektů	notářů
Havlíčkův Brod	24 506	4 953	5
Hradec Králové	94 252	25 758	8
Chrudim	23 379	5 551	6
Jičín	16 448	4 283	4
Náchod	20 898	5 313	4
Pardubice	89 245	22 481	7
Rychnov nad Kněžnou	11 587	2 728	4
Semily	8 944	2 182	4
Trutnov	30 993	7 301	6
Ústí nad Orlicí	14 707	3 349	6
Svitavy	17 201	3 528	5

Pramen: Vlastní zpracování dle http://www.risy.cz/index.php?pid=231&thledej_obec

V následujících podkapitolách se zaměřím na činnosti, které by se daly rozčlenit do tří skupin:

- takové, které notář ovlivní svou kvalitou, rychlostí, polohou, operativním a vstřícným přístupem apod. (obchodní věci),
- takové, které notář ovlivnit nemůže (dědictví),
- kombinace předchozích (legalizace, vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy).

Pro následné zkoumání jsem si zvolila jedno z větších a menších měst, a to jak dle počtu notářů, tak i dle počtu obyvatel a ekonomických subjektů, tedy Pardubice a Svitavy.

³² Podle zákona č. 358/1992 Sb. odst. 2 se obvody a sídla notářských komor shodují s obvody a sídly krajských soudů.

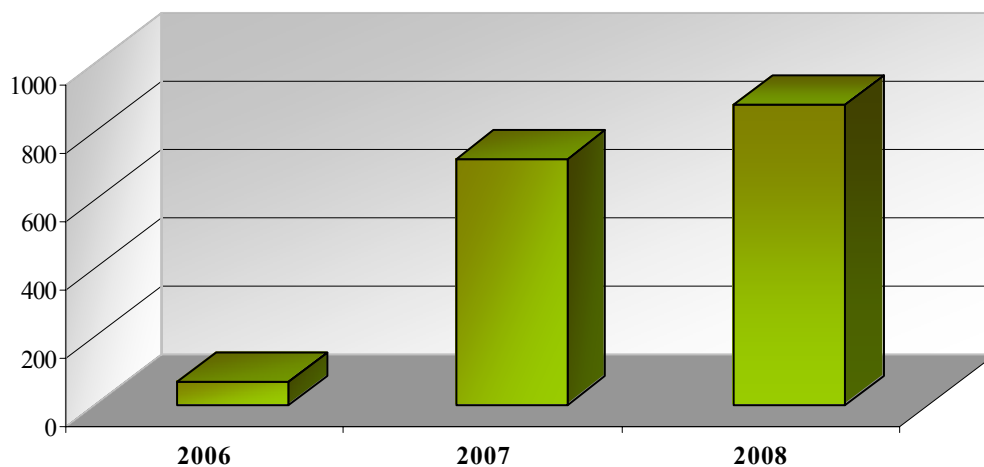
5.1 Agenda rejstříku V

Jak jsem již uvedla v kapitole 4.2.9, jednou z aktuálnějších činností notáře z oblasti osvědčování je ověřování a vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy (ISVS) podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů. Tuto činnost mohou notáři poskytovat již od 1. července 2006.

Dle kancelářského řádu se jednotlivé výpisy evidují pomocí tzv. rejstříku V.

Agenda rejstříku V se od roku 2006 neustále rozšiřuje o nové výstupy z informačních systémů veřejné správy, které je možné pořídit u notářů. Je tedy možné sledovat stoupající tendenci v počtu vydaných výstupů, a to jak v jednotlivých kancelářích, tak i z pohledu všech výstupů vydávaných v rámci jednoho města. Stoupající tendenci zaznamenávají také další úřady a instituce, kterým zákon umožňuje vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy (Česká pošta, obecní úřady, Hospodářská komora České republiky).

Graf 1: Nárůst agendy rejstříku V u notářů v Pardubicích

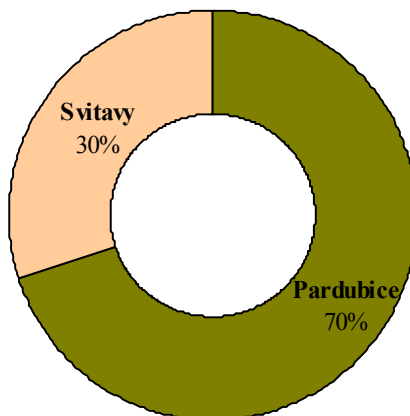

Z grafu 1 je možné vyzorovat skokový nárůst zájmu o tuto agendu a je tedy zřejmé, že se jednalo o krok, který umožnil občanům efektivněji získat výstupy z informačních systémů veřejné správy.

Počty vydávaných výstupů se ale liší v závislosti na počtu obyvatel. Dovolím si tvrdit, že se jedná nejen o počet fyzických osob, které mají na území dané obce trvalý pobyt, ale také o právnické osoby se sídlem v dané obci, případně těch, které v daném místě vykonávají

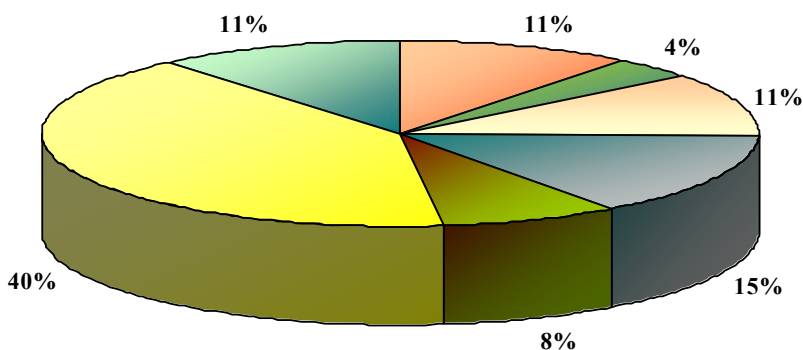
činnost. Např. výpis z obchodního rejstříku, který je jakýmsi rodným listem u společností, je zapotřebí předložit v mnoha případech.

Graf 2: Poměr počtu vydaných výstupů z ISVS (rok 2008)

Nerovnoměrný počet vydaných výstupů má zřejmou souvislost s velikostí města, které sledujeme. V rámci daného města můžeme ale také nalézt nerovnoměrné rozdělení agendy rejstříku V. V závislosti na poloze kanceláře, klientele, rychlosti a kvalitě poskytovaných služeb a vzhledem k dalším okolnostem je tedy možné, aby v rámci jednoho města vznikl rozdíl v počtu vydaných výstupů z ISVS mezi jednotlivými notáři.

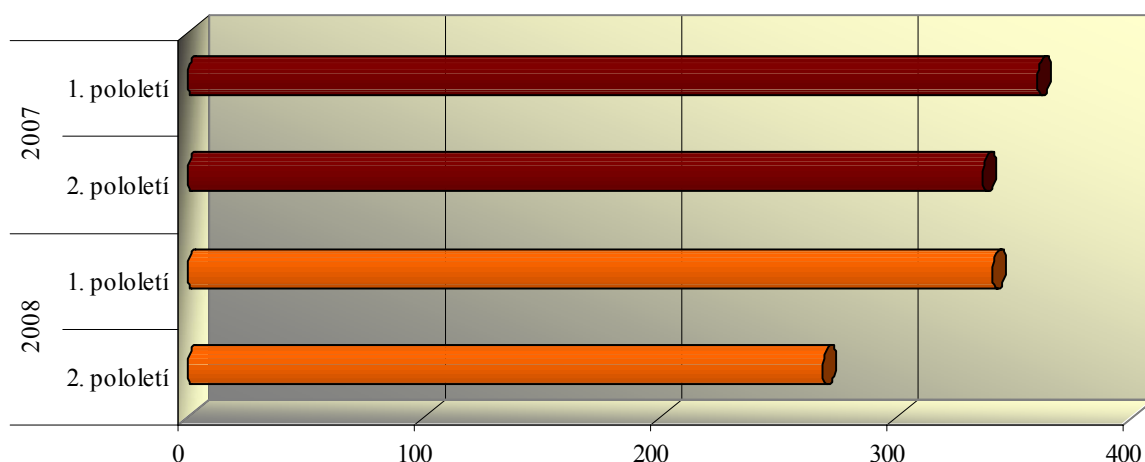
Graf 3: Poměr, v jakém jsou vydávány výstupy z ISVS jednotlivými notáři v Pardubicích

5.2 Obchodní agenda

Obchodní agenda tvoří podstatnou část činnosti notáře. Zákon ukládá notáři povinnost osvědčit průběh valné hromady, rozhodnutí společníků apod., je-li o to klientem požádán. Není tedy možné, aby notář tyto úkony odmítl provádět a věnoval se pouze ověřování listin, dědické agendě, úschovám, či jinému druhu činnosti.

Graf 4: Počet vyřízených obchodních věcí v Pardubicích

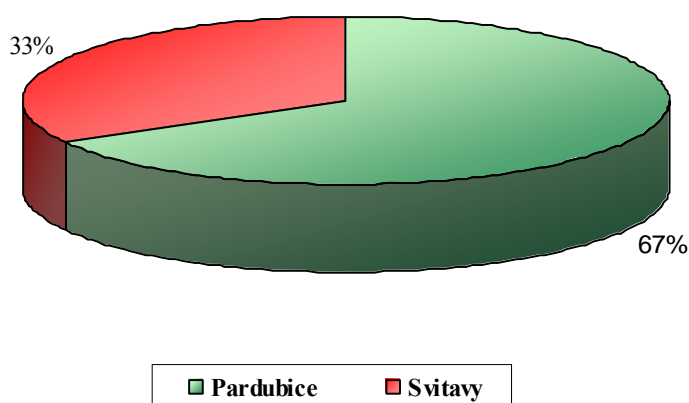
Z uvedeného grafu lze vyčíst klesající tendenci počtu vyřízených věcí vždy k druhému pololetí jednotlivých let. Tento trend je možné vypořádat nejen v době, kterou zaznamenává graf, ale patří mezi obecné trendy. Při zkoumání příčin tohoto jevu jsem zjistila, že tento vývoj lze zachytit nejen u notářů, ale že se týká celé ekonomiky. K poklesu ekonomické aktivity většiny subjektů na trhu dochází především v měsících červenec, srpen a prosinec. V této době tedy nastává snížení požadavků subjekty vůči notářům. Většina důležitých obchodů, rozhodnutí, valných hromad, fúzí se odehrává tehdy, kdy bude jisté, že budou přítomni všichni potřební účastníci. Jestliže by některý ekonomický subjekt vykonával činnost ve stejném rozsahu jako v jiných měsících, není jisté, že jednatele u jeho obchodních partnerů nebudou zrovna čerpat řádnou dovolenou, případně ve sníženém počtu zajišťovat pouze základní výrobu a chod společnosti. Doba dovolených u klientů a pokles ekonomické aktivity se tak promítne i do činnosti notáře.

Zároveň bych chtěla podotknout, že počet vykonaných obchodních věcí notářem v určitém místě není roven celkovému počtu obchodních věcí, které si nechají provést obchodní

společnosti (a jiné osoby, kterým zákon ukládá použít formu notářského zápisu) na daném území. Výše uvedené je dáno zejména tím, že výběr příslušného notáře není omezen žádným předpisem. Například součet valných hromad, které osvědčili notáři se sídlem ve Svitavách v uvedeném městě, se nemusí rovnat počtu valných hromad, jež proběhly u všech společností v tomto městě. Je totiž možné, aby byl na této ustavující schůzi přítomen notář se sídlem např. v Karlových Varech, a tudíž se bude tato obchodní věc započítávat do statistiky notářů z Karlových Varů. Také je možné, aby určitá obchodní věc byla projednána a sepsána v Karlových Varech bez ohledu na to, že sídlo společnosti je ve Svitavách. Důvodů pro tento postup je několik. Jedním z nich je, že společnost využívá služeb od jednoho notáře už od samotného založení firmy, v čemž spočívá výhoda v tom, že notář zná veškeré události, ke kterým ve společnosti došlo, společníky a má veškeré potřebné listiny v elektronické podobě. Tuto činnost pro společnost vykonává i v případě, že společnost změní své sídlo. Dalším důvodem může být, že bydliště společníků a jednatelů nejsou ve stejném městě, kde se nachází sídlo společnosti a je pro ně výhodnější sepisovat veškeré obchodní dokumenty (nebo i notářské zápisy) právě v místě jejich bydliště.

V dalším zkoumání jsem se zaměřila na rozdíly v obchodní agendě dle místního hlediska. I zde platí stejné tvrzení jako v případě agendy rejstříku V, tedy že ve větších městech je počet věcí, které spadají do obchodní agendy vyšší.

Graf 5: Poměr obchodní agendy (rok 2008)

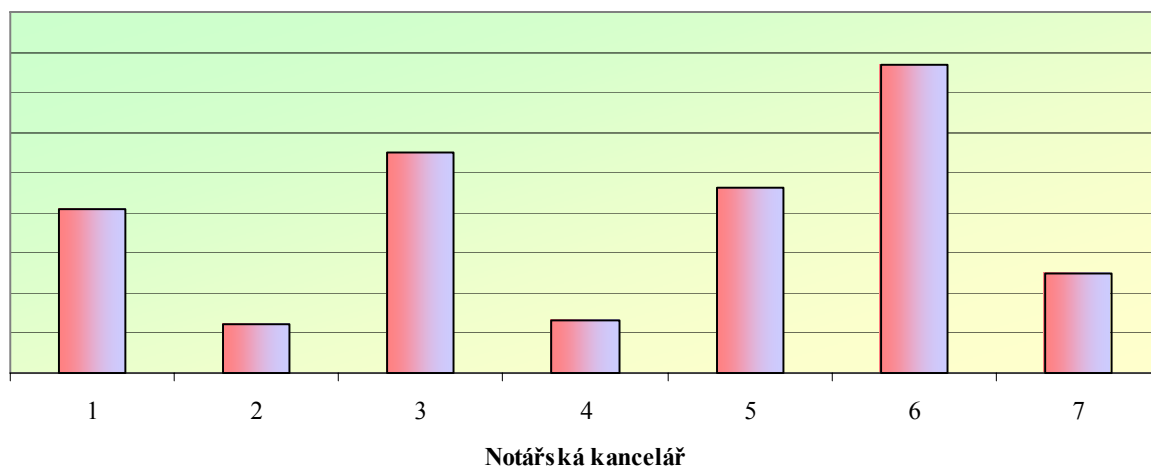

Jak je patrné z grafu 5, i poměr obchodní agendy sledovaných měst je značně odlišný. Domnívám se, že na tuto skutečnost má mj. vliv počet podnikatelských subjektů, který

v současné době v Pardubicích činí zhruba 22 500 a ve Svitavách je pouhých 3 500 ekonomických subjektů.

U dalšího srovnání se zaměřím na rozdíl v počtu věcí spadajících do obchodní agendy u jednotlivých notářů v rámci jednoho města.

Graf 6: Počet poskytnutých služeb v obchodních věcech jednotlivými notáři v Pardubicích (rok 2008)

Opět lze srovnat výsledky s agendou rejstříku V. I zde platí, že v závislosti na klientele, rychlosti poskytovaných služeb a vzhledem k dalším okolnostem je možné, aby v rámci jednoho města vznikl rozdíl v počtu vyhotovených obchodních věcí mezi jednotlivými notáři.

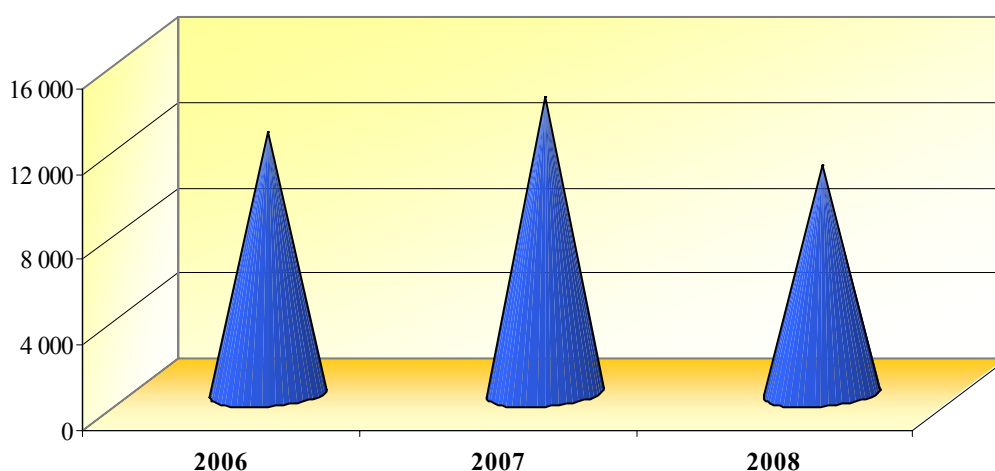
Oproti rejstříku V, kde vydávání výpisů trvá pouze několik minut, u obchodní agendy se jedná o činnost, která vyžaduje pečlivou přípravu, spoustu času na projednání, kompletaci a zpracování sepsaných podkladů, vyhotovení průvodních listin a případně další úkony (např. podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku a zastupování v tomto řízení). Zde tedy nebude hrát rozhodující roli poloha kanceláře, ale daleko důležitější bude operativnost či dlouhodobá spolupráce klienta s notářem. Například klient, který potřebuje výpis z rejstříku trestů, navštíví nejbližší kancelář notáře, případně Českou poštu, s. p. Naproti tomu klient, který potřebuje učinit rozhodnutí jediného společníka o zvýšení základního kapitálu společnosti, bude přihlížet k jiným hlediskům.

5.3 Počty legalizací

Legalizace je jednou ze základní činností notáře. Mínění laické veřejnosti je většinou takové, že hlavním posláním notáře je ověřovat listiny a podpisy. Tato činnost ovšem není stěžejní. Povinností notáře je v otevírací době kanceláře kdykoli veřejnosti poskytnout ověření podpisů, a to i bez předchozího objednání.

Je jisté, že počty legalizací souvisí s počtem obchodních věcí a listinné agendy vůbec. Je tomu tak proto, že například při provádění změny ve společnosti musí dojít kromě sepsání notářského zápisu ještě k vyhotovení návrhu na obchodní rejstřík, plné moci, prohlášení jednatele apod. a u většiny těchto úkonů zákon vyžaduje ověřený podpis. Počty legalizací se ale také odvíjejí od stavu ekonomiky či jednání občanů. S růstem nákupu a prodeje nemovitostí stoupá také počet kupních, darovacích a zástavních smluv, u kterých zákon také vyžaduje ověřený podpis.

Graf 7: Počet ověřených podpisů v Pardubicích

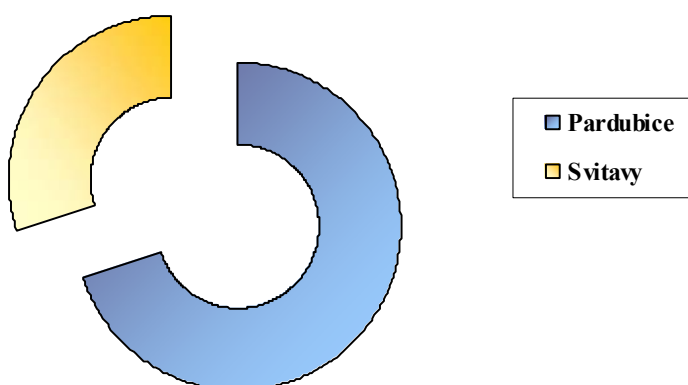

V počtu ověřených podpisů v Pardubicích nedochází meziročně k žádným významnějším změnám. S postupem času by se počet legalizací měl snižovat. Již dnes se stále více setkáváme s možností učinit podání elektronicky. Tento druh „ověřeného“ podpisu je rychlý, operativní a minimalizuje veškerou agendu spojenou s podpisem a odesláním. Do budoucna se také připravuje zavedení datových schránek, které mají (nejprve u úřadů a právnických osob, později i fyzických osob) usnadnit doručování. Dalším krokem v této věci je elektronické vyhotovování listin notáři, kdy notář listinu převede do elektronické podoby

(konverze) a svým podpisem a ověřovací doložkou stvrdí, že osoby v ní uvedené listinu podepsali a osvědčí úkon uvedený v listině.

Podíváme-li se na stav ověřování ve dvou různě velkých městech, lze předpokládat, že poměr počtu vyhotovených legalizací bude úměrně vyšší ve větších městech, což ukazuje následující graf.

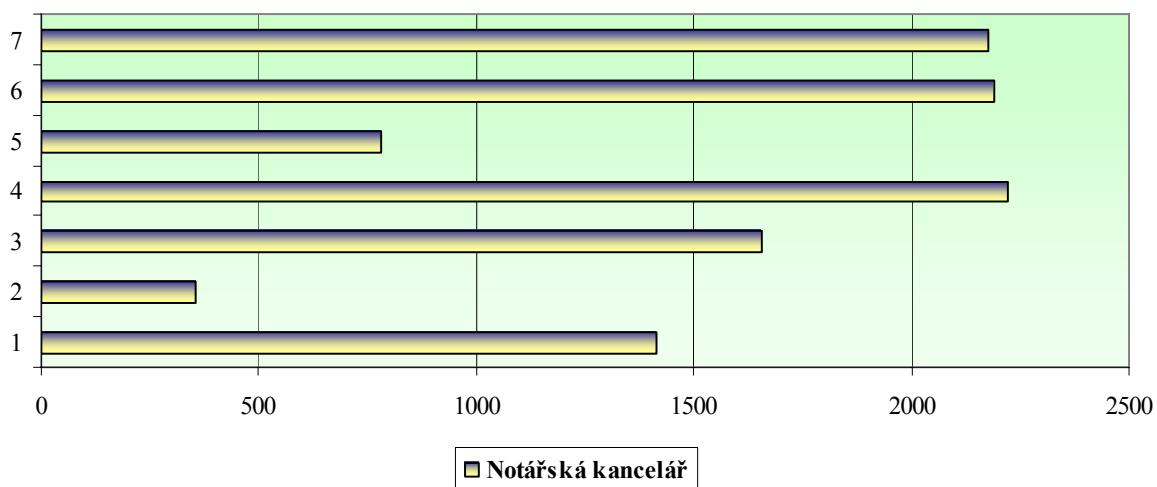
Graf 8: Poměr legalizace (rok 2008)

Tato skutečnost je opět způsobena především počtem obyvatel a počtem aktivních ekonomických subjektů, kteří mezi sebou uzavírají smlouvy, udělují plné moci, případně sepisují jiné listiny vyžadující ověření podpisu.

Důležitou roli zde hraje také počet úřadů a dále počet institucí v daném městě využívaných občany. Je zřejmé, že například katastrální úřad se s žádostí o vyhotovení výpisu, který spadá do agendy rejstříku V, nedostaví k notáři. Zrovna tak nebude finanční úřad uzavírat obchodní věc před notářem. Na druhé straně však občané potřebují učinit spoustu podání vůči těmto úřadům, a tak se obrací na notáře kvůli ověření podpisu na listinách.

Graf 9: Počet legalizací provedených jednotlivými notáři v Pardubicích (rok 2008)

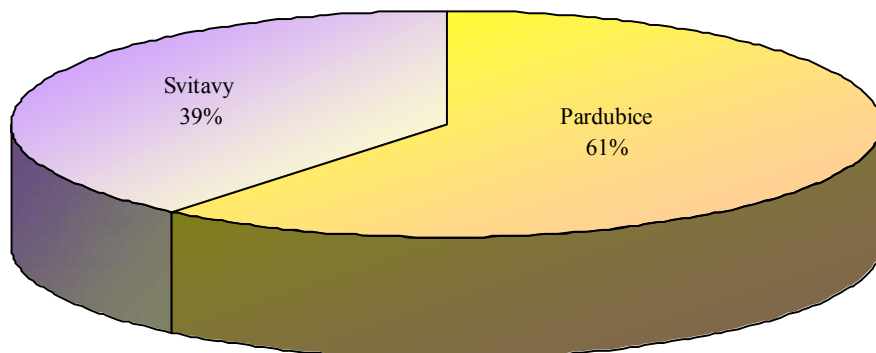
Rozdíl v počtu legalizací u jednotlivých notářů může být způsoben tím, že notář nevede jen jednu ověřovací knihu v kanceláři, ale vede navíc také úřední den, případně se účastní jednání mimo kancelář, čímž počet legalizací v rámci jedné kanceláře stoupne.

Do součtu legalizací v rámci jednoho notáře jsou tak vždy započítávány všechny legalizace, tzn. nejen ty z kanceláře notáře, ale také z jeho úředního dne. Notář může mít několik ověřovacích knih, kdy jedna z nich zůstává stále v kanceláři a je tedy kdykoli dostupná. Další kniha může být používána pro úřední den na vzdáleném místě, jiná může být výjezdní a notář ji používá pro ověření podpisů například na valných hromadách konaných mimo kancelář.

5.4 Dědická agenda

Jak jsem již uvedla v kapitole 4.5 úkolem notáře v řízení o dědictví je připravit všechny potřebné podklady pro vydání usnesení soudu, návrhy na usnesení soudu a vyúčtovat svou odměnu a také hotové výdaje vynaložené v souvislosti s vyřízením dědictví.

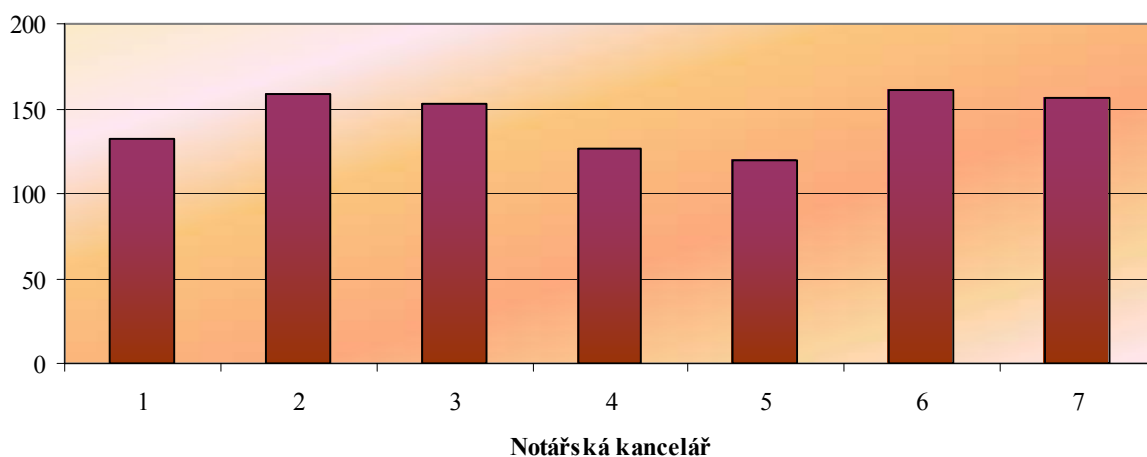
Graf 10: Poměr dědické agendy sledovaných měst

Dědická agenda nezohledňuje počet ekonomicky aktivních subjektů, počet úřadů, ani jiné podobné okolnosti. U této agendy lze předpokládat, že počet věcí v řízení o dědictví bude ovlivněn pouze demografickými údaji.

Soudní řízení se zahajuje automaticky na základě úmrtního listu, který soudu zašle matrika. Z důvodu objektivity řízení a nestrannosti soudního rozhodování notáře přidělí soud, není tedy možné si notáře zvolit podle vlastního uvážení. Notářům jsou přidělovány spisy na základě pravidelného několikátýdenního cyklu, druhým způsobem je místní hledisko.

Graf 11: Dědická agenda jednotlivých notářů v Pardubicích (rok 2008)

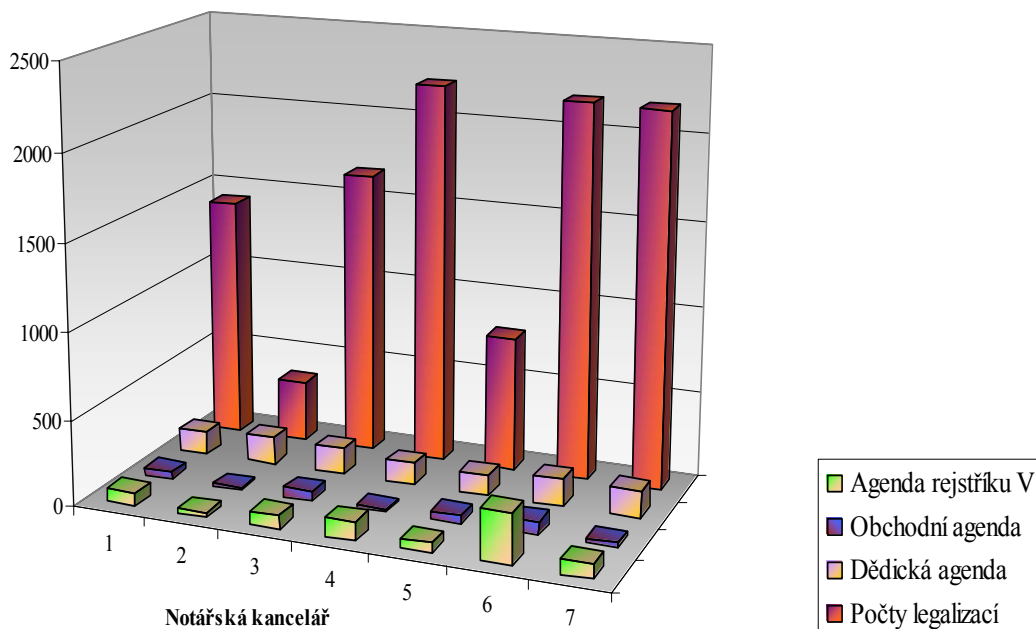

Z grafu 11 vyplývá, že agenda je rovnoměrně rozdělena mezi všechny notáře v obvodu a nedochází v ní k větším nárůstům či poklesům.

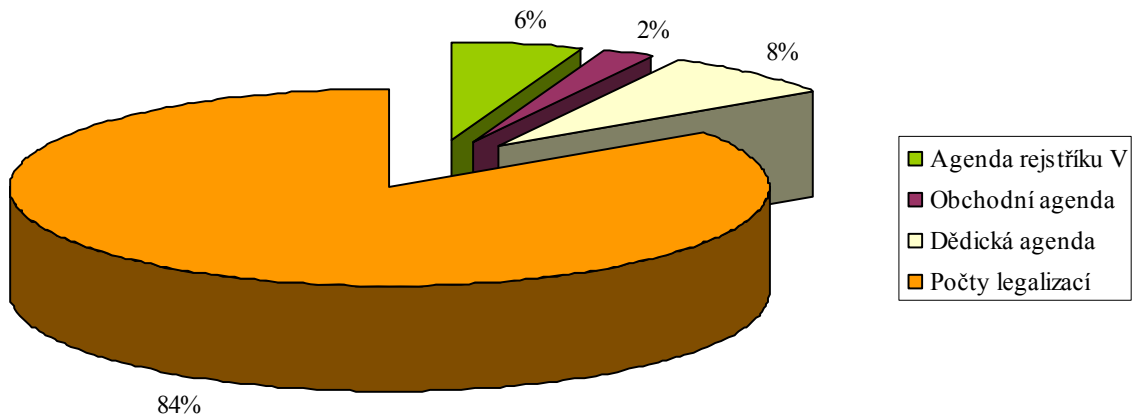
5.5 Vzájemná srovnání

V následujících grafech vidíme poměr jednotlivých činností, které vykonávají notáři v Pardubicích. Na první pohled by se mohlo zdát, že mezi nejvíce poskytované činnosti jednotlivými notáři patří legalizace. Je to dáno zejména tím, že se jedná o časově minimálně náročný úkon, který je zapotřebí při mnoha různých okolnostech (od kupních smluv na nemovitosti až po udělení plné moci k zastupování po dobu v cizině). Mnohá ověřování také nevykonává přímo notář, ale například notářský koncipient, případně notářská tajemnice. Účelem grafu bylo ale poukázat na to, že různé činnosti jsou v rámci jednoho města zastoupeny u jednotlivých notářů v různé míře a (kromě dědického řízení) nelze dopředu určit konkrétní trend vývoje. Důležitým poznatkem ale je, že se zde nenachází žádná kancelář, která by určitou činnost nevykonávala vůbec, což by bylo popřením základních principů notářství, o kterých jsem hovořila v teoretické části této práce.

Graf 12: Přehled poskytovaných činností jednotlivými notáři v Pardubicích (rok 2008)

Graf 13: Poměr poskytovaných činností notáři v Pardubicích (rok 2008)

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat jednotlivé činnosti notáře a provést analýzu počtů poskytovaných služeb notáři v rámci dvou měst.

V první kapitole jsem se věnovala základním pojmům – notář, notářský úřad, notářství. Právní úprava notářství byla obsahem následující kapitoly.

Třetí kapitola se už zabývá obecnějším popsáním jednotlivých činností notáře, které notář vykonává na základě zákona. Jsou jimi dle § 2 a § 3 notářského řádu sepisování veřejných listin o právních úkonech, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, přijímání listin do úschovy a dále přijímání peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání dalším osobám. K těmto uvedeným činnostem jsem připojila dále vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení a také činnost notářů jako soudních komisařů v řízení o dědictví.

V poslední a nejdůležitější kapitole jsem se zaměřila na analýzu vybraných činností notáře.

Pro následné zkoumání jsem zvolila čtyři agendy, a to agendu rejstříku V, pomocí které se eviduje ověřování a vydávání ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy, obchodní agendu, ověřování pravosti podpisu a dále agendu dědickou.

Poněvadž jsem se chtěla zcela přirozeně zaměřit na město Pardubice, provedla jsem srovnání měst, jež spadají také pod Notářskou komoru v Hradci Králové. Podle počtu obyvatel, ekonomických subjektů a notářských kanceláří jsem si vybrala jedno z menších měst, Svitavy.

Po důkladném zkoumání jsem zjistila, že u rejstříku V, ve kterém notáři evidují jednotlivé výpisy z informačního systému veřejné správy od 1. července 2006, byl v Pardubicích v roce 2007 zaznamenán téměř jedenáctinásobný nárůst vydaných výpisů oproti roku předcházejícímu.

U obchodní agendy v rámci jednoho města můžeme spatřovat nižší počet vyřízených věcí vždy k druhému pololetí jednotlivých let, což není stav, který by se týkal pouze notářství, ale tento klesající trend v období poklesu ekonomické aktivity či dovolených u klientů se týká celé ekonomiky.

V počtu legalizací v rámci jednoho města nedochází k žádným skokovým změnám. Legalizace se odvíjí od stavu ekonomiky a jednání občanů, což znamená, že k nárůstu

ověřených podpisů dochází například při zájmu o nákup či prodej nemovitosti, kdy stoupá i počet kupních, darovacích a zástavních smluv.

U dědické agendy lze předpokládat, že počet věcí, které náleží k vyřízení v daném městě, bude ovlivněn pouze počtem osob, které na daném území žijí. Svou roli hraje i počet starších obyvatel a celkově věková skladba. Počet aktivních ekonomických subjektů, počet úřadů a jiné okolnosti, než demografické, se zde neodrazí.

Po analýze jednotlivých agend jsem provedla vzájemné srovnání. Na první pohled by se mohlo zdát, že nejvíce poskytovanými činnostmi notářů je legalizace, ale je nutné si uvědomit, že se jedná o časově nenáročný úkon, naproti tomu například obchodní agenda vyžaduje pečlivou přípravu na projednání a následně na kompletaci a zpracování sepsaných podkladů, vyhotovení průvodních listin a případně další úkony.

Výsledkem zkoumání bylo zjištění, že různé činnosti jsou v rámci jednoho města zastoupeny u jednotlivých notářů v různé míře a až na dědické řízení nelze dopředu určit konkrétní trend vývoje. Dalším důležitým poznatkem je, že neexistuje žádná kancelář, která by některou ze sledovaných notářských činností nevykonávala vůbec.

7 LITERATURA

Monografické publikace

BÍLEK, Petr, et al. *Notářský řád a řízení o dědictví : Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2000. 575 s. ISBN 80-7179-241-1.

PRŮCHA, Petr. *Správní právo*. Brno : Masarykova univerzita, 2007. 418 s. ISBN 978-80-210-4276-6.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín : Živa, 1994. 228 s. ISBN 80-901745-1-5.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví a právní služby*. Praha : Professional Publishing, 2006. 213 s. ISBN 80-86851-39-7.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 396 s. ISBN 978-80-7380-044-4.

Webové stránky

Economia. *Právní rádce* [online]. c1996-2009 , 19.12.2008 [cit. 2009-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz>>.

Notářská komora České republiky [online]. [2004-2009] [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.nkcr.cz>>.

Regionální informační servis [online]. 2005-2008 [cit. 2009-04-22]. Dostupný z WWW: <http://www.risy.cz/index.php?pid=231&thledej_obec>.

Veřejná správa online : Nové informační technologie ve veřejné správě [online]. 2009 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://vsol.obce.cz>>.

Zákony

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Ostatní literatura

Notář chrání Vaše majetková práva. Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.

Notář upraví Vaše majetkové manželské vztahy. Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.

Notář Vám sepiše závěť a projedná Vaše dědictví. Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.

Notář Vám zajistí převod majetku. Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.

Odměňování notáře. Informační leták vydaný Notářskou komorou České republiky.